

Malte Nyberg XII

Målningar och teckningar på Kramfors Konsthall, till 9 mars

Malte Nyberg, med tillägget XII som han rispar in likt tveklösa tecken i målningarnas hörn, ställer ut. Den gamla målarräven, mer eller mindre en legend i Ö-vikstrakten och lärare en gång i tiden för konstnärer som Bill Olson och den alltför tidigt bortgångne Dick Wästberg. Måleriet som passion ville han förmedla, som kanalisering av starka känslor inför människa och natur, något som också varit det drivande i hans konstnärskap.

På Kramfors konsthall visar han ett trettiotal verk, till hälften oljemålningar och till hälften blandtekniker mellan teckning och akvarell. Första intrycket i den inte helt okomplicerade hallen, där motljuset från gatan lägger halva rummet i skugga, är lite motsträvigt. Vad är det här, tänker jag, trots att jag känner till Malte Nyberg XII och hans sätt att måla sedan långt tillbaka, hade jag väntat mig kanske något annat, något nyare och överraskande. Lite slentrianmässigt märker jag de starka färgerna, de sotiga skuggorna och den kraftiga teckningen, men det är först efter en stund framför bilderna som jag tycker mig ana något annat, något som kanske är hans egenart. Möjligen har hans sätt att måla stått i vägen för mig tidigare, något som jag uppfattat som en ganska så konventionell typ av snabb och slagfärdig expressionism. De svarta skuggorna har till exempel enligt min mening ibland sugit must ur färgnyanser och andra mera subtila bildelement.

Nu ser jag att det är dessa hårdnackade skuggor som faktisk skapar en speciell dramatik i måleriet. Det är som om Malte Nyberg XII måste spjärna emot de klara färgerna med något sargat, något tungt och motståndskraftigt. I målningen "Flykten" hänger kraftiga vertikala sjok över en gul bakgrund och under en blå himmel. Det kan vara en skog eller djur på flykt, men också en abstrakt vision av kontrastens oerhörda betydelse. Samma hängande mörka sjok återkommer i "Afton", likt en tung rytm som lyfter fram de röda varma tonerna runt omkring. I den vackra röda bilden "Mitt Afrika" bryter blåa nedåtrinnande fält in som ett landskap i solnedgång, där ett par små svarta antydda figurer i mitten omgärdar en liten gul sol. Det som bränner här inte själva solnedgången, utan svärtan i mitten, det som stramar till själva ögonblicket. Att det är färgen och formen som främst intresserar Malte Nyberg XII märks i målningen "Färgspel". Mot en bakgrund av orange och rödockra växer från nedre kanten svarta former uppåt, pyntade överst med blåa blomliknande punkter.

De här målningarna överraskar mig, i sin stramhet och komposition. Men det är två andra och lika musikaliskt besläktade målningar som jag fastnar mest inför. Först den intensivt gula "Savann" där fyra svarta former bryter in i den stilla landskapet av sand och vattenspeglingar. Sedan den kanske märkvärdigaste målningen, nämligen "Kustbild". Jag värjde mig först mot den lite nedsmutsade rosa tonen, men tillsammans med de ljusgrå och blå figurerna i mittpartiet skapas en slags säregen skräpsolistikerad atmosfär inne i bilden. Det svärtade landskapet i bakgrunden bidrar säkert till den återhållna dramatiken. Vad är där nere vid stranden? Ingens hundar?

Det är målningarna som är den viktiga delen på konsthallen. Jag kastas visserligen mellan fascination och tveksamhet, mellan intresse och lojt konstaterande av det typiska hos Malte Nyberg XII. Jag undrar också om det bara är slumpen som gör att de nämnda målningarna fått en artikulation som spänner linan lite mera i utställningen. Jag vet inte, konstnärliga chanstagningar är alltid farligt eller så ligger det förborgat i själva begreppet konst och kan vara det som får blomman att spricka ut. Därför är det lika bångstyrt intressant som frapperande att det ännu finns målare som vågar ta risker och som inte är rädd för "passionen", hur otidsenligt och nästan vulgärt romantiskt detta än kan tyckas.

Text och foto: Jan K Persson
Volym 2012-02-21